

abecedar

Ingrijit de
Emil Giurgiuca
și
George Boldea

Septembrie

*Prin ceasul verde-al pădurii
otrăvuri uităte adie.
Cresc lângă ochiuri ciudate
brânduși cu viață târzie.*

*Cântecul vechiu înc'odată
urea șipotul să și-l învețe.
In jilavul mușchiu mi se 'mbie
păreri șterse, de tinerețe.*

*Mari turme cu clopote vin
prin amurgul gorunilor sferici
în codru stărnind ca un suon
de trecute pierdute biserici.*

*Inalt unicorn fără glas
s'a oprit, spre-asfințit să asculte.
Sub bolțile-adânci mă omoară
pădurea cu tulnice multe.*

Lucian Blaga

Brume pretimpurii

Viața mea de până acum, pe care am trăit-o sbuciumat lăuntric, hărțuit cu cruzime de veșnice alternative, îmi apare infimă și îndepărtată. O privesc cu înțelegere: inserare calmă de dorințe ce au cutezat să crească în mine... Grădina ceia cu buruene mari, cu maci fășnitori, cu crânguri adormitoare de inuri de azur, grădina ceia pe care o văd de câte ori gândesc un fir de iarbă, grădina ceia e viața mea. Aș întinde un braț să mă-o cuprind iar. Dar știu: viața e prezență veșnică; grădina ceia a rămas în trecut: fiecare gând, fiecare fapt, fiecare gest a impietrit în prezența lui — nu se poate smulge. Câteodată măsur distanța dela clipa de acum până la fiecare. Din zi în zi îmi trebuie raze mai lungi. Umbrele crângurilor din grădina de imagini cresc, depășindu-mă, din îndepărtarea tot mai multă. Pe semne, în timp ce eu călătoresc către marginea lumii, în spatele acelor crânguri apune din ce în ce tot mai bătrân, un soare.

Am o fire extrem de ciudată. Mă obosește singurătatea. Mă vreau între oameni, între femei. Bat străzile în căutarea lor, ceasuri întregi, ca și când s'ar deștepta în mine alt om care a trăit într'un veac de demult și a fost isgonit într'o pustie de un destin rău, de lângă trupul cald și plin al femeii sale... Apoi în mijlocul lor mă cuprinde o neliniște, pe care încerc să o ascund, ca un simptom de nebunie. Cineva pe care încă nu pot să-l văd bine dar pe care îl simt hățind, din umbra din mine, încâlcirile-mi de gânduri, îmi șoptește speriat întrebarea, ca și când s'ar teme să nu mă piardă: ce cauți aici, ce cauți aici? Mă simt strein între oameni parcă n'ar fi semenii mei. Imi dau seama că toate vorbele lor sunt atât de mult ale lor, ale tuturor, că zâmbetele lor ascund, proptite de buze, o comunitate de gânduri atât de contrarii sfâșierilor din

mine, încât parcă cu toții s'au înțeles de mai nainte să mă excludă dintre dânșii, amabili și iertători ca pe un predestinat. Sub nici o frunte n'a pălpăit vreun gând gemen gândului meu. Din câți și-au întors fața spre fața mea, niciunul n'a prins o fărîmătură din munții de valuri adânci care se macină în mine. Privirile lor nu pornesc din adâncime, nu pot să străbată până la țăr-mul de unde ar putea să vadă. În zadar mai caut femeea de care trebuie să mă fi despărțit odinioară. Femeea aceasta, nălucită în singurătatea-mi blestemată, în sufletul căreia m'aș întâlni din nou cu cel ce am fost într'un timp de care nu-mi mai aduc aminte, din care m'am rupt, depășindu-mă spre un veșnic alt mine însumi, — poate de mult a murit, obosită și ea de căutarea zadarnică, la un capăt de an necunoscut, brumă de zări și de însingurare... Sau poate... o, jocul spiritului întrupat, prin ce veac, în surprize! — poate că trăește încă în cineva... E poate acea copilă zărită o clipă azivară, în drumul spre Cluj, dela fereastra trenului într'o fereastră deschisă în pieptul unui conac bătrân, între mușcatele albe ce-i dantelau pieptul înfrăgezit... E poate acea elevă, cu pălăria neagră și cu haina strânsă sub bărbie într'un alb guleraș, pe lângă care am trecut azi și privind-o a roșit neștiutoare până în umbra ochilor cu pleoape grele de întunerice și somn dulce...

Emil Giurgiuca

Dorință

*Vreau razele de soare să 'nfigă rădăcina
Și intna-mi în lanuri să pălpăie un mac
Fecioarele de omăt cu vineți ochi de lac
Din flacăra-i s'aprinde surăsuri de lumină.*

*Când soarele prin pânza azururilor cură
Și floarea însetată pândește 'n darn un nor,
Suflarea mea să sune în șopot de izvor
Inrouând sărutu-i înfrăgezit pe gură.*

*Și sufletu-mi să umble pe ape în zefir
Ușor ca o mireasmă ce 'nvăluie un ram,
Alunecând prin crângul spinos de trandafiri
Să svânt înlăcrimări în năframă de balsam.*

*Cicori albastre ochii să mi-i deschid în zori
Să pot sorbi mirajii în boabele de rouă
Iar când coboară noaptea și-argintul lunii plouă
Să 'nchid între petale tot jocul de comori.*

George Boldea

Un tribun

Vreau să vă prezint icoana străbună a unui tribun din Zarând. Ținutul Zarandului ascunde în pământ aur, scos de minerul ce se bucură mai puțin decât alții, de lumina soarelui, și ascunde oseminte de eroi, ca un Panteon al neamului românesc.

În cimitirul dela Tebea se odihnesc tribunit și vitejii, umbriți de Gorunul lui Horia, sortit să vadă atâtea mari fapte printre munți, și să trăiască, spart de vreme, ca o amintire a trecutului sfâșiat de săbii și topoare. Aici istoria a trecut în legendă. Din ea și din cărțile vremii răsare, lângă marii tribuni, icoana de ostaș a unui preot: popa Simion Groza din Rovina.

Făcând din cruce spadă, popa Groza a apărat satele Zarandene, voinicește ținând piept dușmanilor și capturând proviziile lor.

În luptele cu baronul Kemeny, românii de sub conducerea lui Simion Groza închid la Buceș trecătoarea spre Abrud precum un zid. Acolo este lovit un detașament de Secui ce ducea provizii la Abrud cu atâta putere încât de spaimă nu se mai oprește, în fuga lui la Brad ci la Deva. Ungurii nu mai au curaj să atace regiunea. Un ofițer ungur cere printr'o scrisoare

baronului Kemény, să-i indice un alt drum spre Abrud. Popa Groza, ziceau Moșii, a întărcat pe baron. Încât baronul zăpăcit de înfrângere a exclamat: „Dracul să se mai lupte cu popii!”

Popa Groza și-a schimbat altarul în fortăreață și crucea pe câteva biruințe.

În 1924, neamul românesc în sărbătoare, i-a adus osemintele dela Rovina la Tebea, săpându-i mormânt lângă Buteanu și lângă Craiul Munților, a munților pe care i-a apărât.

Cornel D. Rusu

Intr'un parc

*Se primentră brazil 'n strae noi de ceară,
Iar teit-și răspândiră din boboc parfumul
Și prind aripi din raze cărăbușii, cu duimul
Natură—adolescență—primăvară.*

*Pe lac coboară-azurul dintr'un cer deschis —
Răsar din undele lui luminoase, blânde
Petale albe smulse unui vis
Și nu știu de sunt nuferi moi sau lebede plăpânde.*

*Imi pare lacu-un strop căzut din cer într'un potir
De floare 'mpodobită 'n carcubeie
Cu mână largă 'ntineritul soare
Și-asvârle aurul pe două pietre de safir.*

C. I. Șiclovanu

Zădărnice

*Mă uit pe drumul hoinar —
Și dorul meu ca un copil
Pe o potecă de lacrimi duce un fir
De argint prin nostalgii fără hotar.*

*În zare, unde n'ajunge cărarea —
O, cărările își vără 'n țelini botul lung —
În darn mă chiem, mestecene cărunt,
Iluminând zarea...*

D. Fărcaș

Carnet Cluj / Central University Library Cluj

Abecedarul de acum e foarte mândru de el că pornește la drum, căruță de Moș cu roțile numai ramuri înflorite, ducând în țară numele lui *Lucian Blaga*, scris sub o icoană de Septemvrie cu dense efuziuni de sunet și pădure. Domnia-sa ne-a dat voe, un semn de mare favoare, să-i luăm din volumul „La cumpăna apelor” poezia, de întâmpinare din abecedarul de azi — iar noi, știți cât? — ne facem din acest gest o simțită mândrie.

Gând românesc e numele unei reviste cu care, la Cluj, bătrâna „Astra” încearcă să-și învieze răsuflul obosit. Numai încearcă. Căci complexiunea de probleme și încrucișarea de domenii nu dau revistei acel aer de tinerețe ce trebuie stărnit în Ardeal. Ai impresia că ai intrat într'un bazar, într'o cameră în care stăruie nu știu ce vetust parfum ce te dă afară. Încă odată îmi confirm părerea că o revistă scrisă, nu de creatori, e un lucru fără viață. Cel puțin unui om de litere îi face silă acea ariditate a scrisului doct, frecvent în publicațiile de culturalizare. Opera din proiect rămâne irealizată tocmai din cauza acestui scris profesoral care te înspăimântă. Ca ideea să prindă rădăcină, scrisul trebuie să tremure de viață. Dar la Gând românesc numai tiparul e proaspăt. Te împiedeci în cronici bancare sau așa ceva, în disertații literare cu citate interminabile și, nu rareori, într'o inexpressivitate și într'un comun verbal cu totul înafară de gust. Oare Ardealul creator, el singur, n'ar putea hrăni o revistă? E oare într'adevăr atâta sărăcie spirituală în Ardeal? — Scutură-ți revista de sgură, domnule Chinezu, adu în ea alt aer mai multă supleță de spirit, fă-o să pară ram proaspăt înflorit, ca să mă pot încălzi la văpaia gândului dumitale!

E. G.

Paginile însoțite ale *Gândirii*, din luna Maiu, aduc speculațiile subtile și odihnitoare ale profesorului *I. Petrovici* despre „Idea de Neant”, înfățișată ca o idee suverană în spiritul nostru însetat de cunoașterea unei lumi lipsită de întrebări chinătoare. Dispariția căldurii pe care verva sa de distins orator o împrășteie în grai viu e compensată, în scris, de vioiciunea imaginii poetice pe care o împrumută la hotarele speculațiilor filosofice pentru ascensiuni în regiuni spirituale înalte.

Emil Cioran, despre care am avut prilejul să spunem cuvinte bune, este pornit primăvărat pe drumul capricios al problematicei moderne de îndoială și frământare sufletească. Tragicul existenței, moartea, melancolia, a cărei icoană filosofică o zugrăvește în numărul acesta al *Gândirii*, sunt inspirate de o viziune proprie, trăită intens și pe care o investimăntează într-o formă de o frumusețe învăluitoare.

Victor Papilian relevă în nuvela „Îndoiala” viguroase însușiri de prozator. Suscitând interesul continuu pentru soarta eroului central, ne introduce cu spiritul său ascuțit de observație, desfășurat în cursul unui stil captivant, în regiunile inefabile ale sufletului, în acel inconștient plin de pulsații refulate cari se cer turburător în luminișul conștiinței.

Ovidiu Papadima vedește o interpretare originală a poeziei lui *Lucian Blaga*, pe linia evoluției sale poetice.

Emil Giurgiuca, remarcat acum câțiva ani cu bucurie de „*Gândirea*”, pentru prospețimea lui, poet îndrăgostit de frumusețile naturii în cari își învalue frenetic sufletul său optimist, publică frageda poezie „*Copila*” apărută și în *abecedar*.

Radu Gir semnează două poezii altoite cu versul modern iar *George Voevidca* un „*Amurg rustic*”.

D. Ciurezu dă expresie elanului său nestăvilat în poema de amplă vibrație, „*Am omorît*”. În fiecare strofă apar, cum după o cotitură, surprinzătoare perspective punctate de imagini sau cuvinte noi ca niște flori înviorătoare de pădure. Semnificația mai adâncă a goanei, pe dâra de sânge, după cerbul împușcat, care

*O fi visat vre-o gură de izvor
Că-i gâlgăe răcoarea peste gând,
S'o fi visat prin luncă alergând,
Singularități dând acelaș dor.*

este uciderea nesăbuită a himerei de lumină care l-a sedus pe poet pe culmi necunoscute.

*R*evista *Datina* dela *Turnu-Severin* aniversează cu apariția ultimului număr (7—12) zece ani de viață. Prin rostul directorului ei *M. Gușiță*, își exprimă cu modestie regretul de a nu fi înfăptuit deplin tot ce a avut de spus, asta din cauza asprimei timpului, tocmai acest fapt rămânând imboldul spre mai bine. *Datina* a durat din tradiție o cetate de piatră în care se întreține focul sacru al credinței în virtuțile noastre sufletești, rezistând cu îndărătnică vigoare, în valurile turburi ale vieții de după războiu, tuturor tendințelor de minare ale sufletului autohton ca o coloană de granit din podul lui *Traian* în apele *Dunării*.

Prea multă restrângere, însă, la orizonturile țării slăbește vederile, închiderea ferestrelor la adierile spirituale europene e dăunătoare. În solul fertil al sufletului românesc, semintele climatului occidental de esență spirituală superioară ne pot îmbogăți. Fie, ca primăvara aceasta să aducă *Datinei* o premenire, mai puțin dogmatism și mai multă sevă înviorătoare! *G. B.*

Cărți primite:

Aron Cotruș: Printre oameni în mers; *Sasnowiec*, Polonia, 1933.

Ion Clopoțel: Un program de culturalizare a satelor. — Editura Societatea de Măine. Cluj, 1933.

Abonamente: 1 an 120 lei — Instituțiuni: 500 lei.
Redacția și Administrația: *Emil Giurgiuca*, Brad. Jud. Hunedoara.

Tiparul Tipografiei „Zarand”, Brad.